

UCHWAŁA SKŁADU SIEDMIU SĘDZIÓW
Z DNIA 30 PAŹDZIERNIKA 2008 R.
I KZP 20/08

Pojazd mechaniczny stanowi przedmiot czynności wykonawczej przestępstwa określonego w art. 178a § 1 k.k., a więc nie należy do kategorii przedmiotów, które służą lub są przeznaczone, w rozumieniu art. 44 § 2 k.k., do popełnienia tego przestępstwa.

Przewodniczący: Prezes SN L. Paprzycki.

Sędziowie SN: K. Cesarz, M. Gierszon, H. Gradzik

(sprawozdawca), P. Kalinowski, D. Świecki, S. Zabłocki.

Prokurator Prokuratury Krajowej: A. Herzog.

Sąd Najwyższy po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu, przekazanego na podstawie art. 60 § 2 w zw. z art. 60 § 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (Dz. U. Nr 240, poz. 2052 ze zm.) wniosku Prokuratora Generalnego o podjęcie w składzie siedmiu sędziów Sądu Najwyższego uchwały mającej na celu rozstrzygnięcie występujących w orzecznictwie sądów powszechnych rozbieżności i wyjaśnienie następującego zagadnienia prawnego:

„Czy możliwe jest orzeczenie na podstawie art. 44 § 2 k.k. przypadku pojazdu mechanicznego prowadzonego przez sprawcę przestępstwa określonego w art. 178a § 1 k.k.?”

u c h w a l i ł udzielić odpowiedzi jak wyżej.

UZASADNIENIE

W części motywacyjnej wniosku Prokurator Generalny stwierdził na wstępie, że rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych ujawniły się po analizie spraw o przestępstwa określone w art. 178a § 1 k.k., w których w okresie od lipca 2006 r. do lutego 2008 r. prokuratorzy wnosili o orzeczenie przepadku pojazdu mechanicznego, którym poruszał się sprawca. Ze szczegółowych danych wynika, że prokuratorzy w całym kraju złożyli 1551 takich wniosków. W ponad 500 sprawach sądy uwzględniły wnioski, przy czym w niektórych dopiero w drugiej instancji, w wyniku rozpoznania apelacji złożonych przez prokuratorów na niekorzyść oskarżonych. W wielu z tych orzeczeń, uznając zasadność wniosków o przepadek, sądy zdecydowały o zasądzeniu nawiązek na rzecz Skarbu Państwa na podstawie art. 44 § 3 k.k., oceniając, że przepadek pojazdu byłby rozstrzygnięciem niewspółmiernym do wagi popełnionego czynu. We wszystkich tych sprawach sądy przyjmowały, że pojazd mechaniczny prowadzony przez sprawcę był przedmiotem służącym, w rozumieniu art. 44 § 2 k.k., do popełnienia przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. Przepadek pojazdu uzasadniano potrzebą osiągnięcia prewencyjnego celu tego środka karnego w odniesieniu do osoby oskarżonego.

W szeregu innych sprawach o przestępstwa z art. 178a § 1 k.k., w których wnioski prokuratorów nie zostały uwzględnione, sądy także przyjmowały prawną możliwość przepadku pojazdu, lecz ze względu na konkretne okoliczności uznawały, że nie tylko orzeczenie tego środka karnego, ale nawet nawiązki w jego miejsce, byłoby niewspółmiernie surowe bądź niecelowe, np. w sytuacjach, gdy pojazd stanowił wspólność majątkową albo też służył do zaspokajania żywotnych potrzeb rodziny sprawcy.

W innych jeszcze sprawach sądy zarówno pierwszej, jak i drugiej instancji, rozstrzygając o nieuwzględnieniu wniosków, wyrażały jednak pogląd, że przepis art. 44 § 2 k.k. nie uprawnia do orzeczenia przepadku pojazdu, którym poruszał się sprawca przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. Motywacja takiego stanowiska sprowadzała się do wykazania, że środek karny, o którym mowa w art. 44 § 2 k.k., dotyczy przepadku przedmiotów, jako narzędzi, które służyły lub były przeznaczone do popełnienia przestępstwa w znaczeniu ścisłym, tj. wytworzonych, przetworzonych, bądź przystosowanych specjalnie w celu jego popełnienia, a także narzędzi w znaczeniu szerszym – służących celom nieprzestępnym, ale wykorzystanych do popełnienia przestępstwa. Sądy zwracały uwagę, że odmienne stanowisko prowadziłoby do wykładni nadmiernie rozszerzającej zakres pojęcia „przedmiotów służących do popełnienia przestępstwa”, podlegających przepadkowi, co byłoby niedopuszczalne przy stosowaniu środków prawnych o charakterze represyjnym. Kontynuując ten kierunek rozumowania sądy przyjmowały, że pojazd mechaniczny w ogóle nie może być postrzegany jako przedmiot służący do popełnienia czynu zabronionego z art. 178a § 1 k.k., gdyż należy do jego znamion i stanowi konieczny warunek zaistnienia przestępstwa.

Autor wniosku wskazał też na pewną grupę orzeczeń, w których sądy argumentowały niekonsekwentnie, że nie można uznać za narzędzie przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. pojazdu, którym sprawca posłużył się do jego popełnienia, by z drugiej strony stwierdzić, iż orzeczenie przepadku pojazdu byłoby *in concreto* zbyt surowe.

Konkludując tę część wyводу Prokurator Generalny skonstatował, że w orzecznictwie sądów powszechnych, w sprawach o przestępstwa określone w art. 178a § 1 k.k., wystąpiły zasadnicze rozbieżności w wykładni art. 44 § 2 k.k. przy orzekaniu w przedmiocie przepadku pojazdu mechanicznego.

Dalsza część uzasadnienia wniosku poświęcona została poszukiwaniu odpowiedzi na pytanie postawione na wstępie. Uczyniono to przez podjęcie wykładni, zwłaszcza językowej, przepisu art. 44 § 2 k.k. Kierując się regułami tej wykładni wnioskodawca analizował zawartość semantyczną określeń czasownikowych sformułowanych w tym przepisie: „służyły lub były przeznaczone”. Zwrócił uwagę, odwołując się do profesjonalnych słowników języka polskiego, na szeroki zakres znaczeniowy tych określeń. Powołując się następnie na niektóre orzeczenia Sądu Najwyższego i wypowiedzi prezentowane w piśmiennictwie, dotyczące wykładni pojęcia „narzędzi służących do popełnienia przestępstwa”, funkcjonującego w przepisach Kodeksów karnych z 1932 r. i z 1969 r., Prokurator Generalny opowiedział się za poglądem, że przedmiot służący do popełnienia przestępstwa to rzecz, której użycie było warunkiem jego dokonania (N. Kłaczyńska w: J. Giezek red.: Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz, Warszawa 2007, s. 348). Pozwala to wyeliminować możliwość zbyt szerokiego pojmowania zakresu pojęcia „przedmiotów służących do popełnienia przestępstwa”, a zarazem nie zawęża tego zakresu w sposób, który redukowałby znaczenie sformułowań użytych w art. 44 § 2 k.k. Autor wniosku uznał, że pojazd mechaniczny, z racji funkcji, jaką pełni w zespole znamion przestępstwa określonego w art. 178a § 1 k.k., mieści się w przytoczonej definicji przedmiotu służącego do popełnienia przestępstwa.

W kolejnej części wyводу Prokurator Generalny nie zgodził się z poglądem głoszonym w doktrynie w okresie, w którym obowiązywał art. 28 ustawy z dnia 10 grudnia 1959 r. o zwalczaniu alkoholizmu (Dz. U. Nr 69, poz. 434 ze zm.), kryminalizujący do dnia 31 stycznia 1971 r. prowadzenie pojazdu mechanicznego w stanie nietrzeźwości. Utrzymywano wówczas, że pojazd mechaniczny, stanowiący jeden z przedmiotowych elementów znamion tego przestępstwa, nie może być zarazem narzędziem służącym do jego popełnienia. (A. Wąsek: Narzędzia przestępstwa: *Annales UMCS*,

Lublin 1968 Vol. XV, s. 274-275). Zdaniem wnioskodawcy, nietrafność tego poglądu wynika stąd, że pojazd mechaniczny nie można było uznać za przedmiot tego przestępstwa (*objectum sceleris*), lecz tylko za jeden z elementów strony przedmiotowej. Natomiast w aktualnym stanie prawnym pojazd mechaniczny należy traktować podobnie jak przedmioty służące do popełnienia przestępstwa z art. 148 § 2 pkt 4 k.k. (broń palna lub materiał wybuchowy) albo z art. 280 § 2 k.k. (broń palna, nóż lub inny podobnie niebezpieczny przedmiot), co do których nie ma wątpliwości, że objęte są normą art. 44 § 2 k.k., a nie stanowią przedmiotów przestępstwa.

W końcowej części uzasadnienia wywiedziono, jednak bez pogłębionej argumentacji, że również wykładnia systemowa przemawia za potraktowaniem pojazdu, który prowadził sprawca występku z art. 178a § 1 k.k., za narzędzie przestępstwa. Podkreślono też, że temu wnioskowi nie sprzeciwia się wykładnia funkcjonalna ukierunkowana na wykazanie, że przepadek pojazdu mechanicznego powinien realizować cel prewencyjny, przez uniemożliwienie wykorzystania go przez sprawcę do ponownego popełnienia przestępstwa. Zwłaszcza, że praktyka wymiaru sprawiedliwości potwierdza nagminność przestępstw z art. 178a § 1 k.k. popełnianych przez sprawców, wobec których orzeczono wcześniej zakaz prowadzenia pojazdów tej samej kategorii.

Tak prezentując swoje stanowisko Prokurator Generalny wniósł o wyjaśnienie, że „pojazd mechaniczny, który prowadzi w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym osoba znajdująca się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, jest w rozumieniu art. 44 § 2 k.k. przedmiotem służącym do popełnienia przestępstwa określonego w art. 178a § 1 k.k. Możliwe jest zatem orzeczenie środka karnego przepadku takiego pojazdu (art. 39 pkt 4 k.k.)”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek Prokuratora Generalnego o podjęcie uchwały mającej na celu rozstrzygnięcie rozbieżności w wykładni art. 44 § 2 k.k., przy orzekaniu przez sądy powszechne co do przypadku pojazdu mechanicznego w sprawach o przestępstwa określone w art. 178a § 1 k.k., został wyczerpująco uzasadniony. Wykazano w nim, że sprzeczności w orzecznictwie sądów powszechnych wynikają z różnego postrzegania pojęcia „przedmiotów, które służyły lub były przeznaczone do popełnienia przestępstwa”. Istotnie, niejednolita jego interpretacja doprowadziła w konsekwencji do diametralnie odmiennego rozstrzygnięcia w wyrokach sądowych w przedmiocie przypadku pojazdu mechanicznego. Skala tych rozbieżności i ciągle ich utrzymywanie się, przemawiają zatem za koniecznością wyjaśnienia przedstawionego zagadnienia prawnego dla zapewnienia jednolitości w orzecznictwie sądów. Jest ona w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości istotną wartością, której służy instytucja uchwał podejmowanych w trybie art. 61 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym.

Z uwagi na to, że wniosek Prokuratora Generalnego ograniczony jest do orzekania co do przypadku pojazdu mechanicznego w sprawach o przestępstwa określone w art. 178a § 1 k.k., niezbędne staje się na wstępie wskazanie na konstrukcję tego przepisu i na treść zawartej w nim normy sankcjonowanej. Z tekstu przepisu wynika, że stypizowane w nim przestępstwo ma charakter powszechny, co oznacza, że może być popełnione, tylko umyślnie, przez każdy podmiot zdolny do poniesienia odpowiedzialności karnej. Z opisu strony przedmiotowej natomiast, że przestępstwo to należy do typów abstrakcyjnego narażenia na niebezpieczeństwo, gdyż nastąpienie skutku nie jest jego znamieniem. Czynność sprawcza polega na prowadzeniu pojazdu mechanicznego w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym przez osobę, która znajduje się w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego. Jej dokonanie następuje przez uruchomienie mechanizmu jezdnych i nadanie pojazdowi mechanicznemu kie-

runku oraz prędkości jazdy. Pojazd mechaniczny jest zatem materialnym obiektem, którym sprawca operuje przy dokonaniu tego czynu zabronionego, czy też, na którym dokonanie następuje. Użycie pojazdu przez jego „prowadzenie” warunkuje wypełnienie znamion strony przedmiotowej. W nauce prawa karnego przedmiot, do którego skierowana jest czynność sprawcza przestępstwa, określa się **przedmiotem czynności wykonawczej** (I. Andrejew: Ustawowe znamiona czynu. Typizacja i kwalifikacja przestępstw, Warszawa 1978, s. 186 i nast.), bądź równoważnie przedmiotem wykonawczym (J. Waszczyński red: Prawo karne w zarysie, Łódź 1979, s. 101-102), czy wręcz przedmiotem przestępstwa (A. Wąsek: *op. cit.*, s. 262-263, postanowienie Sadu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 1957 r., VI KO 192/56, NP 1957, nr 7-8, s. 201-202, uchwała SN z dnia 15 września 1961 r., VI KO 3/59, OSN 1962, nr 1, poz. 1). Przedmiot czynności wykonawczej występuje zwykle w znamionach przestępstw skutkowych, ale może występować także w opisie strony przedmiotowej przestępstw formalnych, do których należy występki z art. 178a § 1 k.k. (por. I. Andrejew: Polskie prawo karne, Warszawa 1986, s.127).

Po zidentyfikowaniu pojazdu mechanicznego jako przedmiotu czynności wykonawczej przestępstwa określonego w art. 178a § 1 k.k., w kolejnym etapie rozważań należało odpowiedzieć na pytanie, czy możliwe jest orzeczenie przepadku pojazdu mechanicznego, występującego w takiej właśnie funkcji w strukturze przestępstwa. Podstawy orzeczenia przepadku przedmiotów zostały unormowane w przepisach zawartych w art. 44 k.k. Jak wynika z ich brzmienia, odrębnie uregulowano przepadek trzech kategorii przedmiotów. W § 1 – obligatoryjny, gdy przedmioty pochodzą bezpośrednio z przestępstwa (*producta sceleris*); w § 2 – fakultatywny, a w wypadkach określonych w ustawie obligatoryjny, jeśli służyły lub były przeznaczone do popełnienia przestępstwa (*instrumenta sceleris*); w § 6 – fakultatywny, a w wypadkach określonych w ustawie obligatoryjny, jeśli są to

przedmioty objęte zakazem wytwarzania, posiadania, obrotu, przesyłania, przenoszenia lub przewozu, a sprawcę skazano za przestępstwo polegające na naruszeniu takich zakazów (*objecta sceleris*).

Zważywszy na znaczenie, jakie w nauce prawa karnego nadaje się każdej z wymienionych kategorii przedmiotów, związanych w różny sposób z popełnieniem przestępstwa, należy zauważyć, że tylko w art. 44 § 6 k.k. przewidziano przepadek przedmiotów czynności wykonawczej (K. Postulski, M. Siwek: Przepadek w polskim prawie karnym, Kraków 2004, s. 138-146). Przepis ten ogranicza zakres przepadku do tych typów przestępstw, których czynność sprawcza polega na postąpieniu z przedmiotem wykonawczym w opisany w nim sposób, naruszający ustawowy zakaz ich wytwarzania, posiadania, obrotu, przesyłania, przenoszenia lub przewozu. W polskim ustawodawstwie jest wiele takich typów przestępstw, zwłaszcza w tzw. pozakodeksowych przepisach karnych. (zob. np. art. 133 ustawy z dnia 6 września 2001 r. – Prawo farmaceutyczne, Dz. U. z 2008 r. Nr 45, poz. 271, art. 306 ustawy z dnia 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej, Dz. U. z 2003 r. Nr 119, poz. 1117 ze zm., art. 129 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, Dz. U. Nr 92, poz. 880 ze zm.). O możliwości, ewentualnie o obowiązku orzeczenia na podstawie art. 44 § 6 k.k. przepadku ściśle określonych w przepisach karnych przedmiotów decyduje zatem to, czy sprawca dokonał względem nich zakazanych czynności wykonawczych, popełniając w ten sposób czyn zabroniony. Nie ma w katalogu tych czynności „prowadzenia” w znaczeniu posłużenia się pojazdem mechanicznym zgodnie z jego przeznaczeniem. Dlatego też nie istnieje możliwość orzeczenia na podstawie art. 44 § 6 k.k. przepadku pojazdu mechanicznego jako przedmiotu czynności wykonawczej przestępstwa określonego w art. 178a § 1 k.k., aczkolwiek ustawa zakazuje prowadzenia go w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego w ruchu lądowym, wodnym lub powietrznym. We wniosku Prokuratora Gene-

ralnego nie wskazuje się zresztą na ten przepis jako możliwą do zastosowania podstawę prawną przypadku pojazdu mechanicznego w sprawach o takie przestępstwa.

Przechodząc do dalszych rozważań nad zagadnieniem, należało rozstrzygnąć, czy możliwe jest orzeczenie przypadku pojazdu mechanicznego na podstawie art. 44 § 2 k.k., a więc przepisu, który normując przypadek przedmiotów służących do popełnienia przestępstwa, powinien, zdaniem autora wniosku, znaleźć tu zastosowanie. Już na wstępie należy jednak podkreślić, że pojęcie przedmiotu czynności wykonawczej przestępstwa jest całkowicie różne od pojęcia przedmiotu, który służy do popełnienia przestępstwa. Co więcej, oba te pojęcia, ze względu na odmienne znaczenia, jakie nadano im w nauce prawa karnego, wyłączają się. W żadnym z typów przestępstw zakresy ich desygnatów nie są tożsame, ani też nie krzyżują się. Wynika to z rudymenarnych zasad budowy struktury przestępstwa. Kierując się nimi trzeba stwierdzić, że popełnieniu przestępstwa służy taki przedmiot, którego sprawca używa przy realizacji czynności wykonawczej, jako zachowania skierowanego do jej przedmiotu. Pełny ustawowy opis czynności wykonawczej wiąże zatem także przedmiot wykonawczy, gdyż bez tego związania samo nazwanie owej czynności nie konkretyzowałoby jeszcze żadnej sytuacji faktycznej, której opis spełniałby wymóg ścisłego określenia w ustawie zachowania zakazanego prawem. Tak więc przedmiot, który „służy do popełnienia przestępstwa”, sytuuje się na zewnątrz ustawowego opisu tak pojmowanej czynności sprawczej. Służy on przy dokonaniu przestępstwa realizacji zachowania podjętego względem przedmiotu czynności wykonawczej, w którym dokonują się określone zmiany na skutek oddziaływania na niego przez sprawcę. Z tych powodów przedmiot służący do popełnienia przestępstwa nigdy nie może być utożsamiony z przedmiotem czynności wykonawczej (K. Postulski, M.

Siwek: *op. cit.* s.139, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 1957 r., IV KO 192/56, NP 1957, nr 7-8).

Konfrontacja powyższych uwag z treścią znamion przestępstwa z art. 178a § 1 k.k., prowadzi do oczywistego wniosku, że pojazd mechaniczny prowadzony przez sprawcę nie jest przedmiotem, który **służy** do jego popełnienia. Jak bowiem wykazano, strukturalnie wyłączona jest tożsamość przedmiotu czynności wykonawczej danego typu przestępstwa i przedmiotu służącego do jego popełnienia. W nauce prawa karnego oba te pojęcia przedstawiają sobą inne znaczenia i występują w odmiennych funkcjach. Przedmiot czynności wykonawczej nie służy, w rozumieniu art. 44 § 2 k.k., popełnieniu przestępstwa, lecz jako składowa opisu czynności sprawczej, współokreśla samą istotę typu przestępstwa.

Ilustrując tę relację przedmiotu wykonawczego do przedmiotu służącego do popełnienia przestępstwa w innych typach przestępstw, można przykładowo podać, że cudza rzecz ruchoma nie jest przedmiotem służącym do popełnienia przestępstwa kradzieży (art. 278 § 1 k.k.), a dokument nie jest przedmiotem służącym do popełnienia przestępstwa fałszerstwa dokumentu (art. 270 § 1 k.k.), pomimo że każdy z tych przedmiotów zostaje użyty przy popełnieniu przestępstwa w tym sensie, iż bez skierowania do nich czynności sprawczej, dokonanie nie byłoby możliwe. W obu typach przestępstw wymienione rzeczy są odpowiednio przedmiotami czynności wykonawczych, przy czym w pierwszym z nich, cudze mienie ruchome staje się z chwilą dokonania czynu równocześnie przedmiotem pochodzącym bezpośrednio z przestępstwa (*productum sceleris*), aczkolwiek niepodlegającym przypadkowi z mocy art. 44 § 1 k.k., lecz zwrotowi pokrzywdzonemu lub innemu uprawnionemu podmiotowi (art. 44 § 5 k.k.).

Jeszcze bardziej wyraźnie widać różnicę w funkcjach, jakie pełnią w strukturze przestępstwa – przedmiot czynności wykonawczej i przedmiot służący do popełnienia, przy porównaniu typów przestępstw określonych w

art. 263 § 2 k.k. i w art. 148 § 2 pkt 4 k.k. W pierwszym z nich broń palna jest przedmiotem czynności wykonawczej, a nie stanowi przedmiotu służącego do popełnienia. W razie skazania sprawcy, przepadek broni palnej, jako przedmiotu czynności wykonawczej, nastąpi na podstawie art. 44 § 6 k.k., gdyż ustawa w art. 263 § 2 k.k. zakazuje posiadania broni palnej bez wymaganego zezwolenia. W drugim wypadku broń palna jest narzędziem służącym do popełnienia przestępstwa tj. do zabicia człowieka i należy w tym typie przestępstwa do zespołu znamion strony przedmiotowej. Podstawą przepadku będzie tu art. 44 § 2 k.k., gdyż broń palna stanowi narzędzie służące do popełnienia przestępstwa, a nie przedmiot czynności wykonawczej, którym jest tu tylko ciało człowieka. W obu typach przestępstw broń palna należy do opisu strony przedmiotowej, ale obowiązek orzeczenia jej przepadku na podstawie art. 44 § 2 k.k., jako przedmiotu, który służył do popełnienia, odnosi się wyłącznie do przestępstwa określonego w art. 148 § 2 pkt 4 k.k., przy popełnieniu którego nie jest ona przedmiotem czynności wykonawczej. Tak też ujęto tę prawidłowość w powołanej uchwale Izby Karnej Sądu Najwyższego z dnia 15 września 1961 r., VI KO 3/59, w sformułowaniu, że „narzędzie przestępstwa (takie określenie zawarto w art. 50 § 1 k.k. z 1932r., odpowiedniku art. 44 § 2 k.k. z 1997 r. – uwaga SN) nie pokrywa się zwykle z jego przedmiotem, jest bowiem rzeczą odrębną, którą sprawca posługuje się przy realizacji swego zamiaru w stosunku do osoby lub rzeczy będącej przedmiotem przestępstwa”.

Przedstawione przykłady dowodzą, że przedmioty służące do popełnienia przestępstwa w niektórych typach przestępstw należą do znamion ustawowych. Ich użycie znajduje się w opisie strony przedmiotowej, gdy ustawodawca nadał normatywne znaczenie faktowi posłużenia się nimi przez sprawcę. Dotyczy to, między innymi, niektórych przedmiotów służących do popełnienia zabójstwa. Jeśli sprawca używa broni palnej lub materiałów wybuchowych, to wypełnia znamiona zabójstwa kwalifikowanego,

określonego w art. 148 § 2 pkt 4 k.k., odrębnie stypizowanego właśnie ze względu na rodzaj przedmiotów, które służyły do popełnienia. Także ze względu na przedmiot, którym posługuje się sprawca (broń palna, nóż lub inny podobnie niebezpieczny przedmiot lub środek obezwładniający), wyodrębniono jako kwalifikowany typ rozboju, czyn określony w art. 280 § 2 k.k. W żadnym z tych typów przestępstw wymienione przedmioty nie są przedmiotami czynności wykonawczych. Jest nim w obu wypadkach ciało człowieka, a przy rozboju, także cudze mienie ruchome. Wymienione przedmioty służą natomiast do dokonania w szczególny sposób czynności sprawczych tj. zabicia człowieka (art. 148 § 2 pkt 4 k.k.), czy też kradzieży cudzej rzeczy ruchomej przy zastosowaniu przemocy (art. 280 § 2 k.k.). Z woli ustawodawcy ich użycie zostało wprowadzone do opisu znamion przedmiotowych tych typów przestępstw, charakteryzując sposób działania sprawcy, który zwiększa szkodliwość społeczną czynu w stopniu uzasadniającym odrębną typizację. Należąc do znamion przestępstwa przedmioty te nie tracą funkcji narzędzi służących do jego popełnienia i z tej racji objęte są zakresem normowania w art. 44 § 2 k.k.

Wywód zamieszczony w uzasadnieniu wniosku Prokuratora Generalnego, który w założeniu miał zmierzać do wykazania, że pojazd mechaniczny jest, w rozumieniu art. 44 § 2 k.k., przedmiotem służącym do popełnienia przestępstwa z art. 178a § 1 k.k., nie mógł doprowadzić do trafnej konkluzji, gdyż opierał się na błędnej przesłance. Wnioskodawca stwierdził wprawdzie, że pojazd mechaniczny nie mógłby uchodzić za narzędzie przestępstwa z art. 178a § 1 k.k., gdyby uznać go za przedmiot tego przestępstwa, ale zaznaczył jednocześnie, że nim nie jest, bo stanowi tylko jeden z elementów strony przedmiotowej. Uwaga ta jest w równym stopniu powierzchowna, co mylna. Nie została poprzedzona wyjaśnieniem, jakiego rodzaju elementem strony przedmiotowej jest pojazd mechaniczny i dlaczego nie stanowi on właśnie przedmiotu tego przestępstwa, ściślej –

przedmiotu czynności wykonawczej. Tymczasem, jak wykazano, pojazd mechaniczny w zespole znamion przestępstwa z art. 178a § 1 k.k., jest *par excellence* przedmiotem czynności wykonawczej. Dlatego właśnie, w pełnionej w strukturze przestępstwa funkcji, nie może on uchodzić za przedmiot służący, w rozumieniu art. 44 § 2 k.k., do popełnienia przestępstwa.

Skoro tak, to poprzestanie przez wnioskodawcę na wykładni językowej, nawet przy pogłębionej egzegezie sformułowań użytych w przepisach art. 44 § 2 k.k. i 178a §.1 k.k., nie gwarantowało uzyskania trafnej odpowiedzi na postawione we wniosku pytanie. Pojazd mechaniczny stanowi bowiem przedmiot czynności wykonawczej przestępstwa określonego w art. 178a § 1 k.k., a przepis art. 44.§.2 k.k. w ogóle nie przewiduje przypadku tej kategorii przedmiotów. Prawidłowe zinterpretowanie zakresu normowania art. 44 § 2 k.k. czyniłoby zupełnie bezprzedmiotowym dociekanie na drodze wykładni językowej, czy przedmiot czynności wykonawczej określonego typu przestępstwa może ulec przypadkowi na jego podstawie. W uzasadnieniu wniosku Prokuratora nie dostrzeżono tego aspektu zagadnienia, a tok rozumowania skierowano w niewłaściwym kierunku. Nierozpoznanie rzeczywistej funkcji, jaką pełni „pojazd mechaniczny” w zespole znamion przestępstwa określonego w art. 178a § 1 k.k., doprowadziło w efekcie do nietrafnej konkluzji.

Mając natomiast na uwadze całokształt przedstawionych rozważań i wyprowadzonych z nich wniosków, Sąd Najwyższy w odpowiedzi na pytanie postawione we wniosku Prokuratora Generalnego podjął uchwałę o treści sformułowanej na wstępie.

Po rozstrzygnięciu w uchwale rozbieżności w wykładni art. 44 § 2 k.k. w orzecznictwie sądów powszechnych w omówionym zakresie, należy końcowo stwierdzić, że, jeżeli względy polityki kryminalnej przemawiałyby, w przekonaniu ustawodawcy, za celowością orzekania przez sądy przypadku pojazdu mechanicznego wobec sprawców przestępstw określonych

w art. 178a § 1 k.k., to podstawa prawna ku temu powinna zostać wprowadzona do obowiązującego kodeksu karnego.